

FİLİPİNLER PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü
2024

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	9
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	13
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	17
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	20

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

30 Mayıs 2016 tarihinde, Başkan Benigno S. C. Aquino III, Filipinler Tarife ve Gümrük Kodunu (TCCP) deęiŐtiren Gümrük Modernizasyonu Ve Tarife Yasası (CMTA) olarak bilinen 10863 sayılı Cumhuriyet Yasası'nı (RA) imzalamıŐ olup, gerekli düzenlemeler bu yasaya göre icra edilmektedir.

Genel kural olarak Filipinler'de her türlü ürünün ithalatı serbesttir. Ancak kamu sağlığı ve güvenliği, ulusal güvenlik, uluslararası yükümlölükler, yerel sanayinin gelişimi nedenleri ile bazı ürünlerin ithalatına düzenleme ya da yasaklama getirilmiştir. Filipinler'de ithalat-ihracat sınıflandırması dört başlıkta yapılmıştır;

- **Ücretsiz İthalat ve İhracat-** İthalat ve ihracat izinleri, izinler veya lisanslara gerek kalmadan (yasa veya yönetmelikte aksi belirtilmedikçe) Filipinler'e serbestçe ithal edilebilecek ve ihraç edilebilecek malları ifade eder. (Bölüm 3, Kısım 116 Gümrük Modernizasyonu ve Tarife Kanunu [CMTA])

- **Düzenlenmiş İthalat ve İhracat-** Düzenlemeye tabi mallar ancak ithalattan önce gerekli beyan, izinler, lisanslar ve diğer gereklilikler sağlandıktan sonra ithal veya ihraç edilebilir. İthalat için, malların gelmesinden sonra ancak gümrük gözetiminden serbest bırakılmadan önce gereksinimlerin sunulmasına sadece yürürlükteki yasalar veya yönetmelikler tarafından sağlanan durumlarda izin verilecektir (Bölüm 3, Bölüm 117 CMTA). Düzenlenmiş ithalat örnekleri şunlardır: Gıda, İlaç, Kozmetik ve Gıda ve İlaç İdaresi tarafından düzenlenen tıbbi cihazlar.

- **Sınırlı İthalat ve İhracat-** Yasa veya Yönetmelikler tarafından yetkilendirilmedikçe, CMTA'nın Bölüm 3, Kısım 119'unda listelenen kısıtlı ürünlerin ithalatı ve ihracatı yasaktır. Kısıtlı ithalat örnekleri, alışkanlık oluşturan kimyasallar / afyon, esrar, eroin ve diğer narkotik ve sentetik ilaçlar gibi maddelerdir.

- **Yasaklanmış İthalat ve İhracat-** CMTA Bölüm 3, Bölüm 118'de listelenen malların ithalatı ve ihracatı yasaktır. Yasaklanmış ithalata örnek olarak, ilgili yasa ve yönetmelikleri ihlal eden insan tüketimi için karıŐtırılmış veya yanlış markalanmış gıda, ilaç, kozmetik, cihazlar veya mallar verilebilir.

İthal edilmesi öngörülen ürünün yukarıda yer alan hangi sınıfa girdiğinin belirlenmesi amacıyla Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Müdürlüğü'ne, Filipinler Merkez Bankası veya yetkili bir temsilci bankaya başvurulabilir. Tarım ürünlerinin ithalatındaki sınıflandırmaya ilişkin bilgi almak ve örneğin tavuk, domuz gibi ürünlerde Asgari Giriş Miktarı İthalat Belgesi'ne ihtiyaç olup olmadığını öğrenmek amacıyla Tarım Bakanlığı'na başvurmak gerekmektedir.

AŞağıda yer alan linkler üzerinden;

Tüm bunlara ek olarak Mayıs 2024 de Filipin Gıda ve İlaç İdaresi (Philippine Food and Drug Administration-FDA) tarafından gıda imalatçıları, ithalatçıları, distribütörleri ve dağıtıcıları ile yurt içinde gıda ticareti yapan şirketler ve diğer firmaları için İşlenmiş Gıda Ürünlerinde "Numune Ürünler"e yönelik ithalat prosedürleri ve kurallarında değişiklikleri yayımlamıştır.

Buna göre, araştırma ve geliştirme, test ve analiz işlemlerine yönelik olarak ya da ticaret fuarlarında sergilenmek üzere veya bağış amacıyla ithal edilen numunelere yönelik yeni standartlar geliştirilmiştir.

Bu kapsamda, ilgili ürünlerde ithalatta miktar kotası, çeşitli izin gereksinimleri, ithalat izni prosedürlerinde değişikliklere gidilmiştir.

Mevzuat metnine erişimi linki aşağıda yer almaktadır.

(<https://www.fda.gov.ph/fda-circular-no-2024-004-guidelines-on-the-issuance-of-fda-import-permit-as-samples-only-for-prepackaged-processed-food-products-intended-for-research-and-development/>)

İthalı yasaklı mallar için:

(<https://customs.gov.ph/prohibited-restricted-importations/>)

(<https://tradelinephilippines.dti.gov.ph/web/tradeline-portal/prohibited-and-regulated-products>)

(https://www.dti.gov.ph/sdm_downloads/list-of-regulated-import-commodities-and-their-administering-agencies/)

İthalat prosedürleri için;

(<https://dtiwebfiles.s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/Negosyo/Imports/Import+Facilitation/Annex+A+-+Flowchart+of+the+General+Import+Procedures.pdf>)

(<https://www.dti.gov.ph/negosyo/bis/import-facilitation/gen-import-procedures/>)

(<https://customs.gov.ph/guidelines-on-importation/>)

(<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CMTA-RA-10863-3.pdf>)

Gümrük prosedürleri için;

(<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CMTA-RA-10863-2.pdf>)

(<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CAO-09-2020.pdf>)

Adresleri üzerinden ilgili dokümanlara ve mevzuata ulaşılabilir.

Filipinler için, yapılacak ithalatta aranan belgeler aşağıda yer almaktadır:

Ticari Fatura – Tercihli bir gümrük vergisinden yararlanılmak talebi yok ise, herhangi özel bir forma ihtiyaç bulunmamaktadır. İhracatçı firmanın antetli kağıdının firma yetkilisi tarafından imzalanmış olması ve ürün, miktar, CIF değeri, menşe ülkesi ve geminin ismi gibi temel bilgiler yeterlidir.

Pro-forma Fatura – Gerekli olmamakla birlikte ithalatçı tarafından talep edilebilir.

Çeki listesi – Listedeki bilgiler diğer belgelerle uyumlu olmalıdır.

Menşe sertifikası – Özel bir menşe formuna ihtiyaç duyulmamakla birlikte, ASEAN menşeli ürünlerin ithalatında tercihli gümrük vergilerinden yararlanabilmek için özel bir forma ihtiyaç vardır.

Sigorta belgesi-

Bu temel belgelerin yanı sıra ürünün cinsine göre ithalatçı banka ya da akreditife göre başka belgelere de ihtiyaç olabilir.

İşlenmiş Gıda Ürünleri İthalatı

Filipinler’de satışı sunulan her ürünün Gıda ve İlaç Kurumu’na kaydettirilmesi gerekmektedir. İhracatçıdan bazı belgeler ya da örnekler talep edilebilmekle birlikte, ithal ürünlerin kayıtları ancak bir Filipin özel veya tüzel kişisi tarafından yapılabilir. İthal ürünlerin kayıtlarına yönelik ürün sınıflandırmaları yapılmış ve bu sınıflandırmalara göre talep edilen belgeler belirlenmiştir.

Eczacılık ürünleri ithalatı için de Gıda ve İlaç Kurumu’nun lisansına ihtiyaç duyulmaktadır.

Gümrük Vergileri

Uygulanan gümrük vergileri, ithal edilen ürünün tarife sınıflandırmasına göre alınmaktadır. Filipinler’e ithal edildiğinde tüm mallar ithal edildikten sonra gümrük vergisine tabidir. Filipinler, Birleşmiş Milletler’in Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırmasını (SITC) takip eder. İthalat tarifeleri yüzde 0 ila 65 arasında değişebilmektedir. Yerli üretimi yüksek olan sektörlerde ithal mallar daha yüksek tarifelere tabidir. Tarım dışı mallar için tarifeler ortalama yüzde 6-7’dir. Filipinler Gümrükleri ithal mallar için yüzde 12 oranında katma değer vergisi (KDV) uygulamaktadır. Filipinler Tarife Komisyonu, ithalatçılara (<https://tariffcommission.gov.ph/tariff-book>) adresinden erişilebilen bir 'tarife bulucu' web portalı uygulaması da başlatmıştır.

Filipinler, altı adet bölgesel serbest ticaret anlaşmasına (STA) taraf olup ayrıca ,Japonya ile de ikili STA’sı bulunmaktadır.

Güneydoğu Asya Uluslar Birliği'nin (ASEAN) bir üyesi olarak Filipinler doğal olarak ASEAN Mal Ticareti Anlaşması'na (ATIGA) katılmıştır. Hassas gıda ürünlerine ilişkin bazı tarife çizgileri hala devam etmesine rağmen, ülke ASEAN içinde önemli oranda indirimli tarifelere sahiptir. Filipinler, ASEAN'a üye olması nedeniyle, ASEAN'ın imzaladığı beş STA'ya (Avustralya ve Yeni Zelanda, Çin, Hindistan, Japonya ve Kore) de taraftır. Ayrıca, Avrupa Birliği ile GSP+ anlaşması bulunmaktadır. Bu kapsamdaki geçerli tercihli tarife oranları bu bağlantıdan kontrol edilebilir; (<http://finder.tariffcommission.gov.ph/>)

Ayrıca, Filipinler’in çeşitli uluslararası örgütlerin tarafı olarak veya münferit ülkeler ile tesis ettiği serbest ticaret anlaşmaları bulunmakta olup, bu anlaşmalar aşağıda sıralanmıştır.

- ASEAN-Avustralya-Yeni Zelanda Serbest Ticaret Anlaşması (AANZFTA)
- ASEAN-Çin Serbest Ticaret Anlaşması (ACFTA)
- ASEAN- Hindistan Serbest Ticaret Anlaşması (AIFTA)
- ASEAN-Hong Kong, Çin Serbest Ticaret Anlaşması (AHKFTA)
- ASEAN-Japonya Kapsamlı Ekonomik İşbirliği Anlaşması (AJCEPA)
- ASEAN-Güney Kore Serbest Ticaret Anlaşması (AKFTA)
- ASEAN Mal Ticareti Anlaşması (ATIGA)
- Filipinler-Japonya Ekonomik İşbirliği Anlaşması (PJEPA)
- Filipinler- Avrupa (EFTA Ülkeleri) Serbest Ticaret Anlaşması (PH-EFTA FTA)

İlgili serbest ticaret anlaşmalarında ürün (GTİP Kodu) bazında gümrük vergisi oranları karşılıklı düşürülmüş veya sıfırlanmıştır. Serbest Ticaret Anlaşmalarına ilişkin detaylı bilgiye aşağıdaki bağlantıdan ulaşılmaktadır.

(<https://tariffcommission.gov.ph/free-trade-areas>)

İç Vergiler ve Oranları

İthalatçılardan tahsil edilecek yasal ücretlere (vergi dışı veya gümrük vergisi harici diğer vergiler ve harçlar) aşağıda yer verilmiştir:

- Kargo Elleçleme Tarifesi: Aşağıda yer alan link üzerinden de kargo ve elleçleme ücretleri ve vergilerine ilişkin iş akış prosedürlerinin yer aldığı düzenlemeye ulaşılabilmektedir.

(https://www.ppa.com.ph/sites/default/files/issuances_docs/PPA%20MC%2006-2022.pdf)

-Limanlarda değerlendirme amaçlı ücretler ve iskele ücretleri uygulanmaktadır. (**PPA Memorandum Circular no. 12-2021**) ve (<https://cdnweb.mict.com.ph/s3fs-public/inline-files/ppa-mc-17-2021-cargo-handling-tariff-table.pdf>) bağlantısından konu hakkında detaylı bilgiye erişilebilmektedir.

- Sigorta ve Navlun Ücretleri için yayımlanan yönetmeliğe (06 Eylül 2007 tarihli 22-2007 sayılı Gümrük Muhtırası Siparişi). (<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CMO-22-2007.pdf>) bağlantısından erişim sağlanabilir.

-Diğer Gümrük Ücretleri (Gümrük İdare No 2-2001) için; (<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2023/01/CAO-2-2001.pdf>) ve (<https://customs.gov.ph/wp-content/uploads/2024/02/2024CAO-01-2024.pdf>) linki faydalıdır.

- Katma Değer Vergisi (KDV: Genel olarak %12 olarak uygulanmaktadır. Ancak ürüne göre KDV oranı %12'den düşük olabilmektedir.

Diğer faydalı linkler;

- (<https://drive.google.com/file/d/1ucEBIxmI2PcMdlGPHsWDggE2eSSbjRH3/view>)
- (https://drive.google.com/file/d/1sfF2JWzFS_eqHhFlnS-O3oeqxR6VRTuq/view)

-Kurumlar vergisi oranı çeşitli durumlara göre değişiklik göstermekle birlikte %25 genel oran olarak uygulanmaktadır.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Filipinler'de ürün ve ticaret standardizasyonu Ticaret ve Sanayi Bakanlığına bağlı Ürün Standardı Genel Müdürlüğü'nün yetkisi altındadır. Söz konusu kurum, gerek Filipin ürünlerinin kalite ve rekabetinin artırılması, gerekse tüketicinin korunması amacıyla standartların geliştirilmesi ve uygulanması belgeleme vb. hususlarında faaliyet göstermektedir.

Ürün Standardı Genel Müdürlüğü ülkede ürün standardının geliştirilerek tüm sektörlerde güvenilir standartların oluşturulması amacıyla hazırlanmış olan Filipin Standardizasyon Stratejisini yürütmekle görevlidir.

Filipin Ulusal Standartlarına ürün bazında aşağıdaki linkten arama yapılarak ulaşılabilmektedir. (<https://www.pntr.gov.ph/search-commodity/>)

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Ürün çeşidine göre test prosedürleri, muayene kriterleri ve sertifikasyon işlemleri değişiklik göstermektedir. Genellikle ithalat için aranan ürün standartlarında test ve muayene ile sertifikasyona ilişkin bilgilere de yer verilmektedir.

İlgili gereksinimlere aşağıda yer alan link üzerinden ulaşmak mümkündür. Birinci link üzerinden ticarete tüm GTİP bazında ürünler için aranan test, muayene ve belgelendirme şartlarına ulaşılabilen olup, ayrıca, ikinci link üzerinde ticarete bahse konu şartlara ek olarak aranan sağlık güvenliği bazında muayene, test ve belgelendirme şartları yer almaktadır.

- (<https://www.pntr.gov.ph/search-commodity/>)
- (<https://www.fda.gov.ph/philippine-national-standards/>)

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Nakliyesi hangi şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin, ürünlerin mutlaka paketlenmiş olması gerekmektedir. Ancak paketlemenin ayrıntıları ulaştırma, iklim, navlun, gümrük şartlarına göre değişmektedir.

İthal edilen ya da yerel olarak üretilen mamul maddelerin etiketlerinde aşağıdakiler aranmaktadır:

- Tescilli ticaret veya marka ismi,
- Usulüne uygun alınmış tescilli marka,
- Usulüne uygun tescil edilmiş şirket ismi,
- Tüketim maddesinin imalatçısının, ithalatçısının ya da ambalajcısının Filipinler'deki adresi,
- İçindekiler ya da nelerden üretildiği,
- Metrik sistemde sayısal değer, ağırlık veya ölçü olarak içindekilerin miktarı,
- İmal ya da ithal ülkesi

Söz konusu genel zorunluluklara ek olarak bazı ürün gruplarında ek şartlar aranmaktadır. Tekstil ve giyim ürünlerinde etiketleme zorunludur.

Teknik Engeller

Ülkemizden "buğday unu" ithalatına ilişkin olarak anti-damping vergisi uygulanmaya devam etmekte olup, 3 yıl süre ile uzatılan uygulama 2026 yılı sonuna kadar devam edecektir.

İlgili karara ilişkin link aşağıda yer almaktadır.

https://www.da.gov.ph/wp-content/uploads/2024/01/do12_s2023.pdf

Buğday unu haricinde korunma önlemi soruşturmasına konu ürünümüz bulunmamaktadır. Öte yandan, Filipinler'e özellikle işlenmemiş gıda ve tarım ürünleri ihracatı izne bağlı olarak gerçekleştirilmekte olup, hali hazırda 7 ayrı kanatlı eti işletmemiz Filipinler'e akredite olmakla birlikte bu 7 işletmenin izin sürelerini de uzatacak ve 22 ayrı yeni işletmemizin de akredite olacağı ihracat izin başvurusu Filipin Tarım Bakanlığı tarafından henüz onaylanmamıştır.

Yine, Filipinler'e yaş meyve ve sebze ihracatı da ihracat iznine (firma bazında) tabi olup hali hazırda ülkemiz için henüz izin verilen bir firma bulunmamaktadır. Ticaret Müşavirliğimiz vasıtası ile "elma" ihracatı için süreç başlatılmıştır.

Filipinler tarafından uygulanan korunma önlemlerine ilişkin güncel gelişmeler ve duyurular ile tüm mevzuatlara (<https://tariffcommission.gov.ph/>) adresi üzerinden ulaşılabilmektedir.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Filipinler'in fikri mülkiyet hakları hususundaki mevzuatı Dünya Ticaret Örgütü TRIPS Anlaşmasına uyumludur. Filipinler'de ticari faaliyette bulunan her tüzel kişinin telif hakkını, markasını Filipinler Fikri Mülkiyet Ofisine tescil ettirmesi gerekmektedir. Bu sürece ilişkin prosedür (<http://www.ipophil.gov.ph/>) adresinden temin edilebilir.

Filipin hükümetinin fikri mülkiyet haklarının korunması amacıyla önemli adımlar atmış olmasına rağmen uygulamada zorluklar devam etmektedir.

Hakların korunması için bunların yasalara göre tescil edilmesi gerekmektedir. Tescil konusunda avukatlık ve danışmanlık firmalarından yardım alınabilir. Bu konuda ülkedeki acentenin desteği de önemlidir.

Filipinler kayıt konusunda Dünya Ticaret Örgütü Fikri Mülkiyet Anlaşmasına (TRIPS) uygun bir sistem takip etmektedir. Tüm yabancı firmalar marka ve patent haklarını Filipinler Fikri Mülkiyet Bürosu'na kayıt ettirmelidir. Bu konuda anılan büronun veb sayfasından (www.ipophil.gov.ph) gerekli bilgi temin edilebilir. Ticari markalar kayıttan sonra 10 yıl korunmakta ve onar yıllık sürelerle bu yenilenmektedir. Endüstriyel tasarımların korunması beşer yıllık süreyle yapılmaktadır.

Ancak, söz konusu hakların korunmasına dair yasal süreç karmaşık yargı sistemi nedeniyle ağır işlemektedir. Söz konusu Pazarda korumanın güçlendirilmesi önem arz etmektedir. Taklit mallar pazarlarda ve bazı outletlerde yer almaktadır. Fikri mülkiyet haklarının ihlali mevcut yasal sistemde ciddi bir suç sayılmamakta ve yasal sistemde öncelikli olarak ele alınmamaktadır.

Başvuru belgelerine (<https://www.ipophil.gov.ph/application-forms/>) linki üzerinden ulaşmak mümkündür. Konuya ilişkin i yasal mevzuat (<https://www.ipophil.gov.ph/intellectual-property-code-implementing-rules-and-regulations/>) linkinde yer almaktadır.

Dağıtım Kanalları

Dağıtım ve satış kanalları sektöre bağlı olarak değişmektedir. Stok yapan distribütörler tüketim mallarını ithal etmekte ve bunu perakendeciye satmaktadır. Sermaye malları ise nihai tüketiciye satılmadan acente veya distribütör tarafından ithal edilmektedir. Yerli firmaların aracılığı, ihracatçının piyasaya girişini kolaylaştırmaktadır. Yerli acenteler ihale sürecini ve pazardaki fırsatlarını daha kolay izlemektedir.

Ülkede iki tip ithalatçı vardır. Stok yapan distribütörler, yabancı tedarikçi ile kontrat bazında belirli bir miktar için anlaşma yapmakta ve bunu gerçekleştirmektedir. Diğer tip ithalatçılar aracı olarak nihai tüketici ve ihracatçı arasında aracılık yapmakta ve yüksek fiyatlı malları stoklama mecburiyetinde kalmamaktadırlar. Genellikle, aracı ithalatçıya mal sipariş eden alıcı mal bedelinin finansmanını da sağlamaktadır.

Müşteri yabancı ithalatçıdan aldığı mallar için akreditif açmaktadır. Lokal acente ise bu işlemde komisyon almaktadır. Acenteler satış sonrası hizmet desteği vermektedir. Garanti süresince satış desteğinin verilmesi marka imajı ve tüketici tatmini açısından önemlidir.

Manila birçok ithalatçı ve distribütörün yer aldığı bir merkezdir. Manila'daki "Makati City" iş merkezi olarak bilinmektedir. Bu merkezde çok uluslu firma merkezleri, ticari banka merkez şubeleri ve prestijli alışveriş merkezleri bulunmaktadır. Yine, başkent Metro Manila'ya bağlı Paranaque, Pasig, Taguig ve Quezon City'de distribütör depolarının yoğunlukla yer aldığı bölgelerdir.

Manila dışındaki merkezler Cebu City, Iloilo, Davao ve Zamboanga'dır. Yerel acente ile çalışmak önemli olup, bu konuda yabancı firmanın yerel acente ile yakın çalışması önem arz etmektedir.

Filipinler marka algılaması yüksek bir piyasadır. Bu yüzden tüketici mallarının satışında reklam önemlidir. Çoğu reklam ajansının yurtdışındaki reklam şirketleri ile bağlantısı vardır.

Tüketici Tercihleri

Refah bakımından bölgeler arasında farklılıklar vardır. Bölgeler arasındaki gelir farklılıklarının oluşmasının başlıca sebebi, sanayi faaliyetlerinin ve yabancı yatırımların Manila, Luzon ve Calaborzan bölgelerinde yoğunlaşmasından kaynaklanmaktadır.

Pazarda harcanabilir gelir düzeylerinin yüksek olduğu Milli Başkent Bölgesi, Calabarzon bölgesi (Cavite, Laguna, Batangas, Rizal ve Quezon önemli merkezlerdir) ve Merkezî Luzon Bölgesi'nde önemli fırsatlar bulunmaktadır. Bu bölgelerdeki gelir ülkenin en fakir bölgeleri olan Otonom Müslüman Mindanao, Zamboanga, Yarımada Bölgesi ve Caraga Bölgesinin sahip olduğu gelirin en az iki katıdır.

Bu hususlar göz önüne alındığında, tüketici tercihlerinde, gelir seviyesi düşük bölgeler için en önemli etken gelir seviyesi ve satın alınacak ürünün fiyatı olmaktadır. Bu yüzden, ihracatçılarımızın Filipinler pazarına sunmak istedikleri ürünün dünyadaki rakiplerin ürünlerine nazaran aynı özellikte ve daha ucuz olarak konumlandırılması halinde, ilgili ürünün pazarda düşük gelir seviyesinde yer alan gruplara yönlendirilmesi uygun olacaktır.

Filipinler'de sadece ihtiyaç kadar ve her ihtiyaç duyduğunda ayrı ayrı olmak üzere sipariş verilmesi gibi bir tüketici eğilimi bulunmaktadır. Bu minvalde, az miktarlarda sunum Filipinler pazarı için tercih sebebidir. Özellikle, ilaç-eczacılık, gıda ve kimyevi maddeler sektörlerinde nihai tüketiciye yönelik sunulan ürünler için bu önemli bir husustur.

Yukarıda da bahsedildiği üzere, ülkenin gelir seviyesi yüksek bölgelerinde fiyat odağından ziyade marka bağımlılığı gözlemlenmektedir. Özellikle, Manila'da yüksek gelir seviyesine sahip tüketiciler ve iş dünyası konumlanmaktadır. Söz konusu tüketici grubu için marka tercihi fiyattan önce gelmektedir. Nitekim, gıda ürünleri de dahil olmak üzere hemen hemen her üründe ithal ürünler en az yerli markalar kadar yer almaktadır. İlgili ürünlerin fiyatları yerel üreticilere nazaran 2-3 kat fazla olmakla birlikte marka bağımlılığı sebebiyle satış yönünden rakiplerine nazaran fazla tüketilmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Dağıtım ve satış kanalları sektöre bağlı olarak değişmektedir. Stok yapan distribütörler tüketim mallarını ithal etmekte ve bunu perakendeciye satmaktadır. Sermaye malları ise nihai tüketiciye satılmadan acente veya distribütör tarafından ithal edilmektedir. Yerel firmaların kullanılması ihracatçının piyasaya girişini kolaylaştırmaktadır. Yerli acenteler ihale sürecini ve fırsatlarını daha kolay izlemektedir.

Ülkede iki tip ithalatçı vardır. Stoklama yapan distribütörler, yabancı tedarikçi ile kontrat bazında belirli bir miktar için anlaşma yapmakta ve bunu gerçekleştirmektedir. Diğer tip ithalatçılar aracı olarak nihai tüketici ve yabancı arasında faaliyet göstermekte ve yüksek fiyatlı malları stoklama mecburiyetinde kalmamaktadırlar. Genellikle, aracı ithalatçıya mal sipariş eden alıcı mal bedelinin finansmanını da sağlamaktadır.

Müşteri yabancı ithalatçıdan aldığı mallar için akreditif açmaktadır. Lokal acente ise bu işlemde komisyon almaktadır. Acenteler satış sonrası hizmet desteği vermektedir. Garanti süresince satış desteğinin verilmesi marka imajı ve tüketici tatmini açısından önemlidir.

Manila birçok ithalatçı ve distribütörün yer aldığı bir merkezdir. Manila'daki "Makati City" iş merkezi olarak bilinmektedir. Bu merkezde çok uluslu firma merkezleri, ticari banka merkez şubeleri ve prestijli alışveriş merkezleri bulunmaktadır. Yine, başkent Metro Manila'ya bağlı Paranaque, Pasig, Taguig ve Quezon City'de distribütör depolarının yoğunlukla yer aldığı bölgelerdir.

Manila dışındaki merkezler Cebu City, Iloilo, Davao ve Zamboanga'dır. Yerel acente ile çalışmak önemli olup, bu konuda yabancı firmanın yerel acente ile yakın çalışması önem arz etmektedir.

Filipinler marka algılaması yüksek bir piyasadır. Bu yüzden tüketici mallarının satışında reklam önemlidir. Çoğu reklam ajansının yurtdışındaki reklam şirketleri ile bağlantısı vardır.

Filipinler'de online alışveriş ve e-ticaret birçok firma tarafından pazara giriş stratejisi olarak belirlenmekte ve dağıtım kanalı olmaktan ziyade pazarlama stratejisine dönüşmektedir. Filipinler e-ticaret yolu ile alışverişte dünya standartlarının üzerinde istatistikî verilere sahiptir.

Filipinler'de 2024 yılı itibarıyla internet üzerinden alışveriş yapan kullanıcı hesabı sayısının 151 milyon olduğu belirtilmiştir. E-ticarette yıllık kullanıcı artışı %22 seviyesindedir.

Ayrıca, Filipinler hükümeti tarafından 2016-2025 yıllarına ilişkin olarak "E-Ticaret Yol Haritası" bir eylem planı olarak yürürlüğe konulmuştur. İlgili hedef kapsamında e-ticaret işlem hacminin toplam Gayrisafi Yurtiçi Hasıla'nın %25'ini oluşturması beklenilmektedir.

2023 yılında Filipinler'in e-ticaret satış hacmi 17,51 milyar ABD doları olurken, 2029 yılı itibarıyla 29,57 milyar ABD dolarına erişmesi öngörülmektedir.

Filipinler’de e-ticaret kapsamında faaliyet gösteren birçok web sitesi mevcuttur. İlgili web siteleri, toptancı firmalara yönelik olabileceği gibi perakende satış esasına göre de olabilmektedir. Ancak, Filipinler’de e-ticaret pastasının büyük bir bölümünü perakende satış odaklı web siteleri almaktadır. Filipinler’de en fazla kullanıcı ve satış hacmine sahip portallar Lazada PH, Shopee ve Zalora’dır.

İlgili internet sitelerinde hemen hemen her tür ürün ve hizmete erişim sağlamak mümkündür. Ancak, özellikle yabancı firmaların;

- Tüketici elektroniği (Cep telefonu, bilgisayar, tablet, navigasyon cihazları vb.)
- Beyaz eşya
- Elektronik ev eşyası
- Otomobil Yan Sanayi
- Kişisel Bakım ve Kozmetik
- Tekstil ve Kişisel Aksesuar
- Oyuncak
- Mobilya Aksesuarları ve Dekorasyon

sektörlerinde ilgili ürünleri bu siteler üzerinden tüketiciye arz ettikleri bilinmektedir.

Bu kapsamda, e-ticaret stratejisinin de bir dağıtım kanalı olarak firmalarımızca değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Aşağıdaki linkte, Filipin Ticaret ve Sanayi Bakanlığı’nın (DTI) e-ticaret yol haritasına ilişkin detaylı bilgiler yer almaktadır.

[\(https://ecommerce.dti.gov.ph/\)](https://ecommerce.dti.gov.ph/)

Kamu İhaleleri

Filipinler’de kamu ihaleleri ve diğer bazı ihaleler elektronik ihale sistemi üzerinden şeffaf bir şekilde takip edilmek amacıyla yayımlanmaktadır. Söz konusu sistem PHILGELPS adı ile kurulmuştur.

Tüm kamu alımlarında gözetim otoritesi sağlanmaktadır. Böylece, yolsuzluğun önüne geçilmesi ve daha açık, şeffaf ve rekabetçi bir ortam sağlanmaktadır. Söz konusu sistem, kamunun tüm birimlerinden, yerel yönetim birimlerine ve devlet okullarına, üniversitelere kadar tedarik süreci, tedarik fırsatlarını duyurmakta ve tarafların teklif vermesi ile tekliflerin değerlendirilmesi, sözleşmelerin yapılması ve teslimatın izlenmesini içermektedir.

[\(https://www.philgeps.gov.ph/\)](https://www.philgeps.gov.ph/) bağlantısı üzerinden ilgili sisteme erişilebilmektedir. Sistem erişimi ücretlidir.

Kamu ihale duyuruları;

[\(https://notices.philgeps.gov.ph/GEPSNONPILOT/Tender/SplashOpenOpportunitiesUI.aspx?ClickFrom=OpenOpp&menuIndex=3\)](https://notices.philgeps.gov.ph/GEPSNONPILOT/Tender/SplashOpenOpportunitiesUI.aspx?ClickFrom=OpenOpp&menuIndex=3)

bağlantıları üzerinden yayımlanmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

2023 yılının dördüncü çeyreği itibarıyla (Q4) tarımsal üretim 2018 yılı sabit fiyat endeksine göre, %0,7 oranında artış gösterdi. Balıkçılıkta düşüş gerçekleşirken çiftlik hayvancılığı ve kümes hayvanlarında artış kaydedildi. Filipinler’de 2023 yılı tarımsal üretimi 493,73 milyar Filipin pezosu oldu.

Toplam tarımsal üretimin %58,7’sini oluşturan bitkisel tarımda üretim 2023 yılının son çeyreği itibarıyla %1,0 oranında artarken, alt sektörler bazında pirinç ve mısır üretimi sırasıyla %0,2 ve %1,8 oranında artış gösterdi. Bitkisel üretim 290 milyar Filipin pezosu oldu.

2023 yılında, toplam tarımsal üretimin %14,6’sını oluşturan hayvancılıkta ise %2,7 oranında artış görüldü. Domuz üretimi %3,3 oranında arttı. Hayvancılıkta üretim 72,18 milyar pezo olarak gerçekleşti.

Toplam tarımsal üretimin %13,7’sini oluşturan kümes hayvancılığı ise 2023 yılında %7,8 oranında artış gösterdi. Kümes hayvancılığı üretimi 67,65 milyar Filipin pezosu oldu.

Toplam tarımsal üretimin %13’ünü oluşturan balıkçılık sektörü de %5,2 oranında daralarak 63,97 milyar Filipin pezosu üretim gerçekleştirdi.

Güncel fiyatlar göz önüne alındığında, tarımsal üretim 2023 yılında 677,44 milyar Filipinler pezosu olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu veri, geçen yılın aynı döneminden %8,2 oranında fazladır.

Öte yandan, Filipinler’de tarımsal emtia enflasyonu yükselmeye devam ederek, Aralık-2023 döneminde %7,2 olarak gerçekleşmiştir. Taze sebze enflasyonu listede ilk sıralarda yer aldı. İlgili üründe, Aralık ayında enflasyon %28,4 oldu. Böylece, sebze fiyatlarında Şubat-1999’daki %44’lük artıştan bu yana en yüksek ikinci seviyeye ulaşıldı.

Ülkemizden Filipinler’e kanatlı eti ve ürünleri ihracatı yapılabilmelerini teminen gerekli onay Filipinler Tarım Bakanlığı’ndan 17 Şubat 2017 tarihinde alınmıştır. Türkiye’den 7 firmanın aldığı bu izin kapsamında Filipinler’e tarihimizdeki ilk kanatlı eti ihracatımız 2018 yılının ilk aylarında gerçekleşmiştir. 2018 yılında Filipinler’e kanatlı eti ihracatımız 900 bin ABD dolarına ulaşma başarısı göstermiştir. 2019 yılında ihracat rakamımız 2,3 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşirken, 2020 yılında ihracatımız %311 oranında artış ile 9,5 milyon ABD doları gibi rekor bir seviyeye erişmiştir. 2022 yılında sektörde ihracatımız 8,5 milyon ABD doları seviyesinde olmuştur. 2023 yılında ise ihracat 5,5 milyon ABD doları olmuştur. Bu ürüne yönelik ihracatımızın önümüzdeki dönemde artarak devam etmesi beklenmektedir. Öte yandan, Kasım 2019 dönemi itibarıyla söz konusu izin süresi sona ermiş olup, konuya ilişkin olarak Filipinler Tarım Bakanlığı nezdinde gerekli girişimler başlatılmış ve akredite olan 7 firmanın izinleri 5 yıl süreyle uzatılmıştır. Ayrıca, 22 yeni üretim tesisi için de izin başvurusu yapılmıştır. Bu minvalde, ilgili sürenin uzatılmasına ilişkin süreç başlamıştır. Söz konusu, süreçte firmalarımız ihracat işlemlerine aynı şekilde devam etmektedirler.

Ülkemizden Filipinler'e ilk defa yaş sebze ve meyve ihracatı yapılabilmesini teminen gerekli çalışmalar başlatılmıştır. Bu çerçevede, belirli sebze ve meyveler için ilgili Filipin makamlarından ihracat izni talebinde bulunulması gerektiği, bunu takiben Filipin tarafınca "Bitki Zararlısı/Haşere Risk Analizi" sürecinin başlatılacağı, bahse konu analiz süreci sonrasında ihracatçı ve ithalatçı ülkelerin uymaları gereken koşulların belirleneceği ve analiz süreci ile koşulların belirlenmesine ilişkin mutabakatın ardından ithalatçı Filipinli firmaların Filipinler Tarım Bakanlığı Bitki Endüstrisi Bürosu nezdinde ithalat kaydını yaptırabileceği öğrenilmiştir. "Bitki Zararlısı/Haşere Risk Analizi" sürecinin her ürün için ayrı ayrı ve sırayla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Hali hazırda "Bitki Zararlısı/Haşere Risk Analizi" süreci "elma" ürünü için başlatılmış olup, Türkiye'deki elma üretim alanlarına ve paketlenme tesislerine düzenlenecek teknik bir ziyarete ilişkin planlama çalışmaları sürmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğünden gerçekleştirilecek teknik ziyarete ilişkin tarih ve program Filipinli Makamlara iletilmiş ancak ilgili ziyaret gerek Filipinler Tarım Bakanlığı'ndaki yönetim değişimi gerekse diğer iç konuları itibarıyla Filipinli Makamlar tarafından ertelenmiştir.

Konuya ilişkin olarak, Ticaret Müşavirliğimizce Filipinler Tarım Bakanlığı Şubat-2020 döneminde tekrar ziyaret edilmiş olup, ilgili programın yapılmasının iki ülke ticari ve ekonomik ilişkilerini geliştirmek adına faydalı olacağı bilgisi iletilmiştir. Bu gelişmeler ışığında, Eylül – 2020 dönemi ziyareti için Tarım Bakanlığı daveti alınmış ve Filipinler Tarım Bakanlığı yetkililerine iletilmiştir.

Ancak, COVID-19 salgınının getirdiği zorunluluklar ve seyahat kısıtlamaları nedeniyle ilgili seyahat gerçekleştirilememiştir. Öte yandan, Ticaret Müşavirliğimizce konuya ilişkin girişim Ocak-2023 tarihinde tekrar başlatılmış olup konuya ilişkin Filipinli makamların talepleri değerlendirilmek üzere Tarım ve Orman Bakanlığımıza aktarılmıştır. Son olarak, Aralık-2023'de Filipin Tarım Bakanlığı tarafından talep edilen ek belgelendirme ve bilgiler Tarım ve Orman Bakanlığımıza iletilmiş olup söz konusu süreç devam etmektedir.

Sanayi

Sanayi ülkede hizmetler sektöründen sonra ikinci önemli ekonomiyi temsil etmektedir. Bununla birlikte, ekonomide sanayinin büyüklüğü hizmetler sektörünün yarısından daha az konumdadır. Bu kapsamda, Filipin ekonomisinde sanayi öncü sektör olarak nitelendirilmemektedir. 2023 yılında GSYİH'nin %19,8'ini oluşturmaktadır.

Sektör, 1950 ve 1960'lı yıllarda, ithal ikâmecî politikalar ve yerel sanayiye yüksek düzeyde koruma sayesinde hızla gelişmiştir. Başlangıçta ithal maddelere büyük ölçüde bağımlı olan tüketim mallarını bir araya getiren sanayilerde büyüme görülmüştür. Hükümet, 1980'li yılların başlarında, ağır ve orta sanayii geliştirmek için bir program başlatmıştır. Hükümetin katılımı ile bakır dökümhaneleri, kimyasal kompleksler, fosfat gübre fabrikası, düşük kapasiteli dizel motor fabrikası kurulmuştur. Çimento fabrikası genişletilmiştir. Bununla birlikte, imalat sanayinin yapısı, büyük ölçüde, tüketim mallarının üretimine yönelik olmuştur.

1970'li yıllardan beri imalat sanayinin özellikle elektronik ve otomotiv parçalarında emek yoğun olarak ve ihracat ağırlıklı gelişmesine rağmen, üretim yerel pazarlara yönelik olarak kalmıştır.

Filipinler'de ihracatın %45'ini oluşturan ve elektrik-elektronik sektörünün bir alt kolu olan "Yarı İletkenler" için ülkede önemli yabancı yatırımcılar ve imalat tesisleri bulunmaktadır. Yine, Toyota

ve Mitsubishi firmalarının başı çektiği “Otomotiv Ana Sanayii” de diğer önemli bir imalat sanayii kalemidir. Ayrıca, ülke kıyılarında faaliyette olan petrol ve petrokimya tesisleri de imalat sanayinin önemli parçaları konumundadır.

2023 yılında sanayi üretimi, Üretim Değeri Endeksi (VaPI)’ye göre, %10,1 oranında artış kaydetmiştir. Alt sektörler bazında, 2023 yılında, 22 alt sektörden 12’inde artış görülürken bunlar arasında en fazla artışı yıllık %25,9 ile gıda işleme sektörü sağladı. En önemli düşüş ise %12,7 ile telekomünikasyon sektöründe olmuştur.

Hizmetler

Filipinler’de başta turizm olmak üzere, bankacılık ve insan kaynakları alanlarında hizmetler sektörü önemli yer tutmaktadır. Özellikle yabancı yatırımlar hizmet sektöründe önemlidir. Başta Çin olmak üzere Hollanda ve ABD’nin hizmet sektöründe faaliyet gösteren şirketleri bulunmaktadır. Çinli iki özel banka ve çok sayıda çağrı merkezi Filipinler merkezli olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Ayrıca, uluslararası şirketlerin birçoğu dış kaynaklama yöntemi ile Filipinler’de birim açmakta ve çağrı merkezi, insan kaynakları, eğitim departmanı, muhasebe-finans gibi birimlerini Filipinler üzerinden yerel istihdam ile yürütmektedirler. 2023 yılında dış kaynaklama sektörünün GSYH’den aldığı %24,2 olmuştur.

Bankacılık sektörü kapsamında mali sektör, bölgedeki diğer ülkedekilerle karşılaştırıldığında, az gelişmiştir. Yerli sermaye piyasasının yetersizliği, ülkenin yatırıma çok az eğilimi olmasından kaynaklanmaktadır. Bankacılık sisteminin toplam mevduatının GSYİH’ye oranı çok düşüktür. Bireysel ticari bankalar diğer ülkedekilerle karşılaştırıldığında çok azdır.

Hükümet, 1990’lı yılların ortalarından beri, sektörü liberalleştirerek, mali hizmetlerin gelişmesini teşvik etmiştir. Yabancı bankaları önleyen 44 yıllık yasak, 1995 yılında kaldırılmıştır. Dünya Ticaret Örgütü üyelik taahhütlerine paralel olarak, yabancı sigorta şirketlerine tam işletme lisansı verilmektedir. 1997 yılında yürürlüğe giren yasa mali şirketlerde yabancı yatırımlardaki kısıtlamalar ortadan kaldırılmıştır.

Bölgenin önemli turizm destinasyonlarından olan Filipinler 2023 yılında 9,2 milyon turist almıştır. Diğer ülkeler ile kıyaslandığından sahip olduğu potansiyelin gerisinde kaldığı görülmektedir. 2023 yılında turizm GSYH’den %20,8 oranında pay almıştır. Özellikle, doğal güzellikleri ile bilinen adaları ülkenin turizm üssüdür. Bununla birlikte, otel, restoran, kafe ve diğer benzeri turizm işletmeciliğinde profesyonellik beklenenin altındadır.

Madencilik

Filipinler dünyanın en fazla maden kaynağına sahip ülkeleri arasındadır. Dünyanın en büyük bakır, altın ve krom rezervlerine sahiptir. Diğer önemli madenler arasında nikel, gümüş, kömür, alçıtaşı ve sülfür gelmektedir. Ayrıca kil, kireçtaşı, mermer, silikat ve fosfat açısından da zengindir. Palawan bölgesinde doğal gaz rezervleri bulunmaktadır.

Filipinler 1970 ve 80’lerde dünyanın ilk 10 altın ve bakır üreticisi arasında olmasına rağmen, bugün düşük maden fiyatları, yüksek üretim maliyetleri ve altyapı yatırımlarındaki yetersizlikler nedeniyle anılan kaynaklarından yararlanamamaktadır. Hükümet madencilik alanına yabancı

yatırımları çekmek amacıyla 2004 yılı Aralık ayında %100 yabancı sermayeli firmaların geniş çaplı madencilik yatırımlarına izin veren bir kanun çıkartmıştır.

Madencilik sektörü, doğrudan yabancı yatırımların yapıldığı en önemli sektörlerden biri konumundadır.

Ülkede son dönemde gerçekleştirilen yasal değişiklikler ile bakır ve altın madenlerinin kullanımı ve işletilmesine izin verilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda, özellikle, ülkenin güneyinde yer alan Mindanao Yarımadasındaki bakır ve altın maden yatakları açılmaya başlanmıştır.

Son dönemlerde madencilik sektöründe %100 yabancı sermaye ile faaliyette bulunulabilmesi ve diğer hususlara ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. İlgili mevzuata aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

Republic Act No. 7942 or Philippine Mining Act of 1995:

(https://lawphil.net/statutes/repacts/ra1995/ra_7942_1995.html)

Enerji

Filipinler ekonomisi ithal petrole bağımlıdır. Petrol sanayiinde faaliyet gösteren 3 ana şirket arasında Petron, Pilipinas Shell (Royal Dutch/Filipinler Shell iştiraki) ve Caltex bulunmaktadır. Filipinler'in en büyük petrol rafine ve pazarlama şirketi Petron'dur. Petron 1994'e kadar tamamı devlete ait Filipin Ulusal Petrol Şirketi'nin iştiraki olarak faaliyet göstermiş, bu tarihten itibaren Suudi Aramco şirketin %40 hissesine sahip olmuştur. 1998 yılında Filipin petrol pazarındaki kısıtlamaların ortadan kaldırılmasıyla Coastal/Subic Bay Fuels, Oilink International, Easten Petroluem Corp. ve Total Fina Elf şirketleri de pazara dahil olmuştur. Söz konusu yeni girişimciler pazarın %10'una sahip olmuştur. Pazara hâkim 3 büyük şirketle rekabet edebilmek amacıyla yeni şirketler ortaklıklar yapmaktadır.

Filipinler Hükümeti ithal petrol harcamalarını azaltmak amacıyla özellikle elektrik üretiminde gazı daha fazla ağırlık vermektedir. Malampaya doğal gaz arazisinin rezervlerinin kullanılması amacıyla Filipinler'de doğal gazda en büyük yatırımcılar arasında yer alan Shell Filipinler Sondaj, Texaco ve Filipin Ulusal Petrol Şirketi faaliyet göstermektedir.

Ülkede enerji üretimi elektrik sektöründe yoğunlaşmıştır. Yerli enerji üretiminde en büyük pay jeotermal enerji olup, onu hidroelektrik, kömür, petrol ve gaz izlemektedir. Hükümet ithal petrole bağımlılıktan kurtulmayı en önemli hedefleri arasına koymuştur ve doğal gazdan elektrik üretimine büyük destek vermektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Ticari anlaşmalarda yüz yüze yapılan görüşmeler çok önemlidir. Görüşmeler nezaket çerçevesinde, sakin, doğrudan teklifi reddetmemek şeklinde gerçekleştirilir. Evet cevabı her zaman müspet olarak algılanmamalıdır.

Kamu kurumları ile yapılan görüşmelerde, kişilere hitap ederken resmi unvanlarının belirtilmesi uygun olacaktır.

Tarafların birbirlerine kartvizit vermeleri standart bir uygulama olmakla birlikte, kartvizit takdimi diğer Asya ülkelerine göre daha gayri resmi bir nitelik arz eder.

Toplantıların muhtelif sebeplerle zamanında başlamaması ve son dakika değişiklikleri normal kabul edilir. Ancak gecikmelerin bildirilmesi yaygındır. İngilizce resmi iş dilidir.

Ülkenin ağırlıklı olarak Katolik bir ülke olduğu ve dini tatiller randevu ve görüşmelerde dikkate alınmalıdır. Toplantıların bu tarihler öncesinde gerçekleştirilmesi uygun olacaktır.

Kamu kurumları ve özel firmalar pazartesi- cuma günleri arası saat 8:00- 17:00 veya 9:00– 18:00 saatleri arasında faaliyet göstermektedir.

Para Kullanımı

Filipinler’de yerel para birimi Filipinler pezosu (PHP)’dur. 02.01.2024 tarihinde ABD doları / PHP resmi kuru 55,4180 olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı başından 2022 yılının ilk çeyreğine kadar yerel paranın ABD doları karşısındaki kur değeri 48,00 – 51,00 bandında sabit bir seyir izledikten sonra 2022 yılının ilk çeyreği itibarıyla ABD doları değer kazanmaya başlamış olup özellikle Ağustos-2023 döneminden bu yana 55-56 bandında yatay bir seyir izlemeye devam etmektedir.

Filipinler’de Filipinler pezosu günlük hayatta kullanılan para birimidir. ABD doları ülkenin hemen her yerinde döviz büroları ve finans kurumları aracılığı ile bozdurulabilir konumdadır. Yine, tüm finans kurumlarında Filipinler pezosu ve ABD doları hesabı açmak mümkündür. Ancak, alışveriş ve ticarete ABD doları kabul görmemektedir.

Filipinler’de kredi kartı kullanımı yaygındır. Alışveriş merkezleri, restoran ve kafelerde kredi kartı kullanımı mümkündür.

Çek kullanımı ülkemiz ile kıyaslandığından daha yaygındır. Konvertibl bir ödeme aracı olarak görülmektedir. Kira ödemelerinin büyük çoğunluğu çek keşide edilmek suretiyle yapılmaktadır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Filipinler'e iş veya ticaret amacıyla gelen Türk vatandaşlarından kalış süreleri 30 günü geçmemek kaydıyla vize talep edilmemektedir. Bu süreden fazla kalınacak ise vize alınması gerekmektedir. 30 günden daha az zaman için gelmiş olup, daha uzun kalmak isteyen vatandaşlarımızın Filipin Göçmen Bürosuna başvurarak bu süreyi uzatmaları mümkündür. Söz konusu uygulama, diplomatik pasaport hariç olmak üzere, umuma mahsus, hususi ve hizmet pasaportu ile seyahat edecek tüm vatandaşlar için geçerlidir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Filipinler'de resmî tatillere riayet edilmekte ve bu süre zarflarında çalışılmamaktadır. Aynı zamanda, iş dünyası da resmî tatil günlerine uymaktadır. Aşağıda 2024 yılı için resmî tatiller yer almaktadır.

Sürekli olanlar;

Ocak 1, 2024, Yeni yılın ilk günü
Mart 28, 2024, Paskalya öncesi Perşembe
Mart 29, 2024, İyi Cuma
Nisan 9, 2023, Araw ng Kagitingan
Mayıs 1, 2024, İşçi Bayramı
Haziran 12, 2024 Bağımsızlık Günü
Ağustos 26, 2024, Milli Kahramanlık Günü
Kasım 30, 2024, Bonifacio Günü
Aralık 25, 2024, Noel Haftası Başlangıcı
Aralık 30, 2024, Rizal Günü

Özel çalışılmayan günler;

Ağustos 21, 2024, Ninoy Aquino Günü
Kasım 1, 2024, Azizler Günü (All Saints' Day)
Aralık 8, 2024, Feast of the Immaculate Conception of Mary
Aralık 31, 2024, Yılın Son Günü

Ek Özel Çalışılmayan Günler;

Şubat, 9, 2024, Çin Yeni Yılı
Mart, 30, 2024, Kara Cuma
Kasım, 2, 2024, All Souls Day
Aralık, 24, 2024, Noel Arefesi

Yukarıda belirtilen grupların tamamı resmi tatil olarak uygulanmakta olup, kamu kurum ve kuruluşları ile sürekli faaliyeti elzem özel sektör haricindeki firmalarda uygulanmaktadır.

Sürekli faaliyet gereği çalışmaya devam eden şirketlerde çalışanlar için kanunen belirlenmiş ek mesai ücretleri ödenmektedir.

Kamu kurumları ve özel firmalar pazartesi- cuma günleri arası saat 8:00– 17:00 veya 9:00– 18:00 saatleri arasında faaliyet göstermektedir.

Yerel Saat

Filipinler GMT+8 saat diliminde yer almakta olup, yerel saat Türkiye'den (GMT+3) 5 saat ileridir. Ülkenin tüm bölgelerinde aynı saat dilimi geçerlidir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Mevcut yasalara göre, yabancılar ortaklık, şube, bölge genel merkezi, bölge operasyon merkezi ve temsilcilik ofisleri kurabilmektedir.

Şirket türlerine ilişkin bilgiler aşağıdaki linkte yer almaktadır.

(<https://boi.gov.ph/how-to-setup-business/setting-up/enterprise-types/>)

Şirket Kurma Prosedürü

Şirket kurmaya ilişkin yasada Filipinli ortak şartı öngörmekte ve ortakların Filipinler’de yerleşik olmasını öngörmektedir. Ortaklığın mali personeli için de Filipinler’de sürekli ikamet etmesi şartı aranmaktadır. Anonim şirket veya adi şirket kurmak için Filipinler Menkul Değerler ve Takas Komisyonuna (Philippine Securities and Exchange Commission) müracaatın yanı sıra, anılan Komisyonca onaylanan ticari unvan tescil ettirilmelidir. Yabancılar için Göçmen Ofisinden alınan düzenli ikamet belgesi ve Filipin bankalarınca tevsik edilen yabancı sermaye miktarı da bildirilmelidir.

Şube kurulmasında söz konusu müracaat formunun yanı sıra, tescil edilen unvan, Filipinler’de şube açılması yönünde merkez firma yönetim kurulu kararı, Filipinli bankalarca düzenlenen yabancı sermaye onayı, ana şirketin son yıllık raporu, yerel acentenin bildirilmesi gerekmektedir.

Filipinler’de şirket, ortaklık veya dernek kurmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcıların, ticari faaliyette bulunmadan ve hisse satın almak veya ticaret yapmak için ülkenin menkul kıymetler pazarına katılmadan önce ticari kuruluşlarını “Menkul Değerler ve Takas Komisyonu’na (SEC)” kaydetmeleri gerekmektedir. SEC, Filipinler’deki kurumsal sektörü denetlemekle görevli kurumdur.

Ayrıca, Filipinler’de işletme adı kaydı gereklidir. İşletme Adı Yasası’na göre, ilk önce ticaret unvanı ile Filipinler Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (DTI) nezdinde kayıt edilmesi gerekmektedir.

DTI İşletme Kaydı İçin link: (<https://bnrs.dti.gov.ph/>)

Sec için link: (<https://www.sec.gov.ph/forms-and-fees/primary-registration/#gsc.tab=0>)

(<https://esparc.sec.gov.ph/application/index>)

Şirket Kurma Prosedürlerine İlişkin Kılavuz Rehber Linkleri:

(<https://boi.gov.ph/investors-guidebook/>)

(<https://boi.gov.ph/wp-content/uploads/2022/07/2022-Investors-Guidebook-as-of-06-June-2022.pdf>)

Öte yandan, yabancı yatırımcıların “Yabancı Yatırımlar Negatif Listesi’nde belirtilen belirli kısıtlamalara tabi olan hemen hemen her türlü ticari faaliyette bulunan şirketlere %100 öz sermaye yatırmalarına izin verilmektedir.

%100 yabancı yatırımcılara ait olabilen 5 yatırım alanı ve faaliyeti aşağıdaki gibidir:

- İnternet işletmeleri (Çağrı Merkezi, Bilişim ve Yazılım Firmaları)

- Öğretilen konunun profesyonel bir konu olmaması şartıyla yükseköğretim düzeyinde öğretim
- Örgün eğitim sisteminin bir parçasını oluşturmayan, kısa vadeli üst düzey beceri geliştirmeye uğraşan eğitim merkezleri
- Mali danışmanlık şirketleri, finans şirketleri ve yatırım şirketleri
- Sağlık merkezleri

İlgili hususlara ilişkin detaylı bilgi için aşağıda yer alan linklerdeki bilgiler incelenebilecektir.

[\(http://boi.gov.ph/r-a-7042-foreign-investments-act-of-1991/\)](http://boi.gov.ph/r-a-7042-foreign-investments-act-of-1991/)

[\(https://www.officialgazette.gov.ph/2022/06/27/executive-order-no-175-s-2022/\)](https://www.officialgazette.gov.ph/2022/06/27/executive-order-no-175-s-2022/)

Ayrıca, Kamu Hizmeti Yasası (PSA) aracılığıyla yabancı yatırımcıların telekomünikasyon, hava taşıyıcıları, yerel denizcilik, demiryolları ve metrolar ile kanallar ve sulama alanlarındaki yatırımlarında %100'e varan mülkiyete sahip olmalarına izin verildi. Aşağıdaki linkte mevzuat yer almaktadır.

Republic Act (RA) No. 11647 ve 11659:

[Republic Act No. 11647 | Official Gazette of the Republic of the Philippines](#)

[Republic Act No. 11659: \(https://www.officialgazette.gov.ph/2022/03/21/republic-act-no-11659/\)](#)

11595 sayılı yasa ile yabancı perakendecilerin 2,5 milyon ABD doları olan asgari sermaye yatırımları, 25 milyon pezo (yaklaşık 500 bin ABD doları) seviyesine indirildi. Mevzuat linki aşağıda yer almaktadır.

Republic Act (RA) No. 11595:

<https://mirror.officialgazette.gov.ph/downloads/2021/12dec/20211210-RA-11595-RRD.pdf>

Filipinler'de enerji sektöründe de %100 yabancı sermaye yatırım alanları düzenleme ile oluşturulmuştur. Bu kapsamda, güneş enerjisi, rüzgar enerjisi ve hidro-elektrik enerjilerinde yabancı yatırımlara ilişkin düzenlemeler yapılmış olup aşağıdaki linklerde ilgili mevzuatlar yer almaktadır.

Department Circular No. DC2022-11-0034:

<https://www.doe.gov.ph/laws-and-issuances/department-circular-no-dc2022-11-0034>

Department Circular No. DC2019-10-0013:

<https://www.doe.gov.ph/laws-and-issuances/department-circular-no-dc2019-10-0013>

Ayrıca, yenilenebilir enerji alanında yapılan düzenlemeler ile yabancı sermayenin ülkeye girişinde kolaylıklar getirilmiştir. Yenilenebilir enerji için ilgili yatırım mevzuatlarına da aşağıdaki linklerden ulaşabilmektedir.

Executive Order No. 18:

<https://boi.gov.ph/executive-order-no-18/>

Sigorta

8282 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu uyarınca, Sosyal Güvenlik Sistemi (SSS) olarak SSS, Filipinler'deki insanların ihtiyaçlarına uygun, sosyal adaleti teşvik edecek ve üyelere ve yararlanıcılarına koruma sağlayacak vergiden muaf sosyal güvenlik sistemi kurulmuştur.

Sosyal güvenlik sistemi ile çalışanların hastalık, doğum, yaşlılık, ölüm, kanun uyarınca sayılan sebepler ile gelir kaybı ve borçları teminat altına alınmaktadır.

Basit bir ifadeyle, SSS, hükümet tarafından Filipinler'deki tüm gelir sahiplerine veya işçilere zorunlu kılınan bir sigorta prim programıdır. Tüm gelir elde eden SSS üyelerinin fona aylık olarak katkıda bulunmaları gerekmektedir. Bu miktar işçilerin elde ettiği aylık gelir ile orantılıdır. Söz konusu aylık primler karşılığında üyeler hastalık, doğum, malullük, emeklilik, ölüm ve cenaze ve maaş kredisi gibi sigorta yardımlarından yararlanmaktadırlar.

SSS uygulaması işverenler tarafından zorunluluk arz etmemekte ve çalışanların kendi inisiyatiflerine beyan zorunluluğ u bırakılmaktadır. Bu kapsamda, işveren için SSS priminin devlete yatırılması zorunluluğ u yoktur. Uygulamaya ilişkin mevzuatlar ve detaylı işleyiş aşağıdaki linklerde yer almaktadır.

<https://www.sss.gov.ph/sss/DownloadContent?fileName=RA8282.pdf>

https://www.sss.gov.ph/sss/DownloadContent?fileName=Booklet_SS-ACT-OF-2018_05172019.pdf

Ülkede sigortacılık sistemi çerçevesinde uluslararası ve yerel sigorta firmaları aktif olarak yer almakta olup, özel sektör tarafından işçiler için çeşitli sigorta poliçeleri düzenlenmesi mümkün bulunmaktadır.

Bankacılık Mevzuatı

Filipinler'de bankacılık ve finans sistemi gelişmiştir. Uluslararası bankalar da dahil olmak üzere birçok ticari banka mevcuttur. İlgili bankalar dış ticarete etkin rol oynamaktadırlar.

Filipinler'de bankalar; (1) uluslararası bankalar, (2) ticari bankalar, (3) tasarruf bankaları, (4) kırsal bankalar, (5) kooperatif bankaları, (6) İslami bankalar, (7) devlete ait bankalar ve (8) Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP) (Merkez Bankası) tarafından belirlenen diğer bankalar olarak sınıflandırılmaktadır.

Filipinler Merkez Bankası (BSP) aynı zamanda denetleme ve düzenlemelerden de yetkili kurum hüviyetindedir. Aşağıda Merkez Bankasına ilişkin linke yer verilmekte olup, detaylı bilgi alınabilecektir. Ayrıca, bankacılık mevzuatı da aşağıda yer almaktadır.

<https://www.bsp.gov.ph/Pages/Regulations/BankingLaws/RA8791.aspx>

<https://www.officialgazette.gov.ph/downloads/2019/02feb/20190214-RA-11211-RRD.pdf>

Vizeler

Filipinler'de çalışmayı planlayan yabancı uyrukluların, Filipinler Göçmenlik Bürosu'ndan (BI) alacakları çalışma vizesinin yanı sıra Çalışma ve İstihdam Bakanlığı (DOLE) tarafından verilen "Yabancı İstihdam İzni (AEP)" almaları gerekmektedir.

Bilgi için ilgili link aşağıda yer almaktadır.

<https://boi.gov.ph/wp-content/uploads/2022/07/2022-Investors-Guidebook-as-of-06-June-2022.pdf>

Kaynak: T.C. Manila Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği ,Nisan 2024